

Het goede nieuws in 1 x

Preek

Noorderlicht
ROTTERDAM
dienst

Dienst zondag 8 september 2024
ds. Niels de Jong

Preek

Dienst zondag 8 september 2024, voorganger: ds. Niels de Jong

Het goede nieuws van Jezus in 1x

Lucas 5: 27 – 32

Ik had mezelf de taak gesteld om vandaag in een minuut of 25 te vertellen waarom het christelijke geloof zo'n goed verhaal heeft – ook vandaag de dag, voor mensen die leven in de 21e eeuw, in de gebroken, complexe en veranderende wereld van nu. En ik ga straks die poging doen. Maar ik begin toch maar eerst met een disclaimer en aanbeveling. Ik ga het goede nieuws van het christelijk geloof tekort doen, want er valt veel meer te zeggen. De boodschap van Jezus, over Jezus – want Hij is wel echt degene waar het om draait in het christelijke verhaal – deze Jezus en zijn boodschap zijn veel rijker, veelzijdiger, verrassender, breder en gelaagder dan ik nu presenteer. En bovendien, je zou het misschien niet zeggen en ik probeer het zo vaak als ik kan te ontkennen, maar ook ik blijk zo mijn eenzijdigheden, blinde vlekken en beperkingen, oogkleppen, etc. te hebben. Dus tekortschieten doet mijn verhaal sowieso.

Na deze disclaimer dan de aanbeveling om mijn poging serieus te nemen. Ook al is er meer te zeggen, de kern van de zaak en wat het betekent voor mensen anno nu, daar kunnen we wel bij in een minuut of 25. En ook al heb ik mijn beperkingen, ik doe via studie en werk en in mijn persoonlijke leven al zo'n 25 jaar mijn best om dit verhaal te snappen, eruit te leven en het te verwoorden aan anderen. Omdat het wat mij betreft het mooiste verhaal is, het beste nieuws is wat er maar te vinden is in deze wereld. En ik hoop maar dat je er wat aan hebt. En als je ook al langer met dit christelijk geloof leeft, dan hoop ik dat mijn verhaal je helpt om de waarde, het belang, de kracht, de relevantie en de schoonheid van dit verhaal opnieuw te zien. Dat wat je al wist opgefrist wordt, en dat waar het vuurtje van het geloof al brandde dat het wat harder ging branden. En als je nog relatief nieuw bent ten aanzien van het geloof, of het niet zo goed weet met dat christelijke verhaal, dan hoop ik dat je ook iets gaat zien van het belang, de waarde, de kracht, de relevantie en de schoonheid van dit christelijke verhaal. Dit even als inleiding - laten we starten. En zoals altijd in een dienst hier bij Noorderlicht nemen we ons uitgangspunt in een bijbelgedeelte. Vandaag in een kort verhaal uit Lucas 5, het verhaal dat gaat over een ontmoeting van Jezus met Levi. En voor een goed begrip van dit verhaal – en ook van het hele christelijk geloof – is het belangrijk om te bedenken dat, volgens het christelijk geloof, God en Jezus één zijn. Dus in deze Jezus zie je God, kun je God kennen.

Een simpele structuur vandaag. Eerst vertel ik wat het goede nieuws van het christelijk geloof niet is (en misschien wel het grootste misverstand is). Daarna vertel ik wat het verhaal wel is, in twee punten.

1 Wat het christelijke verhaal niet is

Eerst maar even wat het niet is, want dat zit ook in dit korte verhaal, namelijk dit: het is geen religie. Althans, niet in de zin dat het gaat om het hebben van een aantal opvattingen en het houden van een heel aantal regels en dat je zo aanvaardbaar bent voor God. Zo werkt religie. En zo dachten ook die kritische omstanders uit dit verhaal, die 'de Farizeeën en hun schriftgeleerden' worden genoemd. Dat waren de serieuze gelovigen van die dagen, maar Jezus botst zo vaak met hen. Omdat ze met al hun godsdienstigheid precies mis zitten en mensen afhouden van God. En daarom botst Jezus ook zo vaak met hen.

Wat ging er bij hen dan mis? Bij deze godsdienstige leiders hadden regels en opvattingen zo'n enorme focus gekregen dat ze God en Gods barmhartigheid uit het zicht verloren waren. Dus bij Levi en zijn vrienden konden ze alleen maar afkeurend hun hoofd schudden. En dat Jezus met zulke foute lui aan tafel zat, moest voor hen wel betekenen dat Jezus niet klopte. In hun idee moest je namelijk eerst aan de regels houden, de juiste opvattingen hebben, je leven op orde hebben en dan kun je bij God aankloppen. Precies zoals zij zelf deden - en deed je dat niet, dan kon je het vergeten. Zeker mensen zoals Levi, die vast ook al gevoeld had dat hij zeker niet goed genoeg was. En wie zal het zeggen, maar misschien had Levi daarom wel gedacht dat het dan ook helemaal niet meer uitmaakt hoe hij leefde. Zie je vaker - mensen die afgeknapt zijn op religie, gaan juist een van-God-los-leven leiden.

Die Farizeeën staan voor wat ik nu maar even religie noem - waar het draait om de juiste opvattingen en regels. En dat als je jezelf daar maar aan houdt, dat je er dan bent, ook bij God. En deze verleiding van religie is er altijd. Ook bij Jezus' latere volgelingen, die hebben er al te vaak van het christelijk geloof toch weer een religie gemaakt waar regeltjes, dogma's en opvattingen centraal kwamen te staan. Waar het geen hulpmiddelen, want dat zijn het, waren om mensen te helpen bij God en het goede leven te houden. Maar waar ze gingen functioneren als manieren om mensen in- of juist buiten te kunnen sluiten. En dan kwamen de afkeurende blikken en de veroordelende houding. En weg waren barmhartigheid en liefde. En dan ben je dus - met al je serieuze gelovigheid - toch weer heel ver weg van de weg van Jezus. Hier zijn vast allerlei mensen die de religie-variant van het christelijk geloof wel herkennen. Die het veroordelende, afkeurende, benepene, het zwaaiende vingertje meer dan eens gezien hebben. En er misschien op afgeknapt zijn of misschien er daarom ver vandaan zijn gebleven. Ik hoop dan maar dat je het verhaal van Jezus een nieuwe kans wil geven.

Hoe je trouwens kunt herkennen dat je zelf voor de verleiding van de religie-variant bent gevallen? Als je merkt dat er afkeuring in je is en meer komt. Als je merkt dat je neerkijkt op anderen die niet zo leven of geloven zoals jij. Als je merkt dat je andere gelovigen de maat neemt, en veroordeelt. Als je dat merkt, dan zit je op een heel ander pad dan het pad van Jezus. Dan kun je het christelijk geloof noemen, maar dat is het niet meer.

2a Wat het christelijke verhaal wel is: wat het je brengt

Maar goed, wat is het verhaal van Jezus dan wel? Voor mijn gevoel moet ik met twee woorden spreken om dat verhaal recht te doen. Er 'in tweeën' over spreken. Anders wordt het eenzijdig. Eerst de ene kant van het christelijke verhaal – die gaat erover wat het je brengt.

Weer even naar dat stukje dat we gelezen hebben. In die ontmoeting van Jezus met Levi, begint het ermee dat Jezus Levi zag. En dan is het goed om weer even te bedenken dat we in deze Jezus eigenlijk God leren kennen. Dus als er staat dat Jezus Levi echt ziet, dan mag je dat lezen als dat Jezus ons duidelijk wil maken dat God ieder mens ziet. Levi, maar ook jou en mij. We zijn geen mensen die hier anoniem zijn op een Godvergeten planeet; nee, integendeel, God heeft ons op het oog. En God heeft iets met ons voor. Dat zie je in die uitnodiging van Jezus aan Levi, als hij zegt: 'Volg mij'. Dat betekent: 'laat mij nou de richting van je leven bepalen, de manier van je leven ook'. En daarin ligt de claim verscholen dat Jezus zegt: ik heb iets beters voor je, een manier van leven, een richting voor je leven, een doel voor je leven – die beter is dan het leven dat je nu leidt. Dat is de ene kant van het christelijke verhaal – de claim: er is een leven voor je beschikbaar dat ergens toe doet, dat ergens toe leidt. Een goed, betekenisvol, vreugdevol leven. En dat leven is te vinden bij Jezus.

De instap voor dit leven is extreem laag, de uiteindelijke opbrengst is fantastisch hoog. Het is de kans van ons leven. De instap is laag - geen voorwaarden vooraf, niet eerst een geschiktheidstest, wie je ook bent, je kunt gelijk beginnen. En de opbrengst is fantastisch hoog, want de van God gezonden Jezus brengt je bij een leven dat beter is dan welk leven ook, er kan zelfs van worden gezegd dat het eeuwig leven is. De kans van je leven. Het is dus toch een beetje alsof – en ik laat nu even mijn fantasie op de loop - Arne Slot van Liverpool op veld 4 van een Rotterdamse voetbalclub loopt en tegen een jongen van 21 uit een of ander bierelftal zegt – als je met mij meegaat, ga ik je trainen en breng ik je naar de Premier League. Of – een heel ander voorbeeld – alsof wijlen Moeder Teresa een kantoor in de stad binnenloopt en de eerste de beste accountmanager die ze tegenkomt in de lift, zegt: als je met mij meegaat, ga ik je maken tot iemand die van enorme betekenis zal zijn voor de allerarmsten van deze wereld. Zoiets is het als Jezus langs komt. Hij zoekt niet degenen die al OK zijn van zichzelf, maar het staat open voor wie dan ook. Je kunt instappen van de plek waar je bent en je krijgt een leven met een hoog doel en een hoge opbrengst. Een leven dat niet voor de hand ligt misschien, maar buitengewoon de moeite waard is.

Die Levi uit dit verhaal ziet deze uitnodiging van Jezus als de kans van zijn leven. En hij is zo blij met Jezus en de kans die hij krijgt, dat hij spontaan een feestje organiseert met al zijn tollenaars- en zondaarsvrienden. Het lijkt hem blijkbaar een goed idee om zijn bedenkelijke vrienden gelijk maar in contact te brengen met deze Jezus. En Jezus wil maar al te graag met deze mensen te zijn. En dat zegt ons dat God maar al te graag met mensen zoals Levi wil zijn.

En Levi gaat ergens voor leven – en dat is precies die ene kant van het christelijke verhaal voor ons. We gaan ergens voor leven. Maar hoe ziet zo'n leven eruit? Daar zou heel veel over te zeggen zijn, maar laten we ons maar even houden aan wat we bij Levi zien veranderen. Levi was dus een tollenaar, dat staat voor een inhalig, berekend iemand. En nu begint hij te delen door zijn huis open te zetten voor een maaltijd, een feestje. Ergens begrijpelijk – want als je echt blij bent, wil je dat met anderen vieren. Want als je echt blij bent met wat je hebt gekregen, ben je niet meer zo bezorgd om maar te houden wat je hebt. En Levi wordt zo iemand. En dat is nog steeds zo als je je inlaat met Jezus, dan komen anderen altijd in beeld. Ook de afgeschrevenen van deze wereld. En je gaat met hen delen. Dat is dus de ene kant van het christelijke verhaal – de claim: er is een leven voor je beschikbaar dat ergens toe doet, dat ergens toe leidt. Een goed, betekenisvol, vreugdevol leven. En dat leven is te vinden bij Jezus. Het lag open voor Levi, voor zijn vrienden. Het ligt open voor wie dan ook, ook voor ons. En het is iets voor de rest van je leven, want je raakt er nooit in uitgeleerd of uitgekeken.

2b Wat het christelijke verhaal wel is: het haalt je ergens vandaan

Maar goed, dat is dus de ene kant van het verhaal, nu de andere kant. En deze andere kant van het geloof houdt meer rekening met de moeilijke kanten van het leven, met de lastige kanten van dit bestaan. Want volgens de analyse van het christelijk geloof zitten wij mensen ergens waar we niet moeten zijn. Maar de goede boodschap van het christelijk geloof zegt dat we daar uit kunnen komen. Dat we daaruit moeten, willen we komen bij dat goede, onbevangen, vrije, vreugdevolle en lichte leven waarvoor we bestemd zijn. Kort gezegd: we moeten ook ergens vandaan, voordat we werkelijk kunnen komen waar we zijn moeten.

Zoals in dit verhaal: Levi moest bij het tolhuis vandaan en Jezus haalde hem daaruit weg. Dat tolhuis van Levi staat niet voor zijn werkplek of kantoor, maar voor wie Levi is geworden – een tollenaar, een belastingontvanger in dienst van de Romeinse bezetter, iemand die geld verdient over de rug van gewone mensen. Levi had vuile handen gemaakt. En – dat dacht ook iedereen – was dus van God los. Later in het verhaal staan tollenaars in dezelfde categorie als zondaars. Bij zondaars denken wij waarschijnlijk aan ronduit foute mensen. Maar zondaars zijn mensen die hun doel hebben gemist. Levi was zo iemand die zijn doel had gemist en daardoor vastzat in een leven dat niet is wat het had moeten zijn. En dan komt Jezus langs bij Levi. Hij zag hoe Levi eraan toe was, dat hij vast zat in een leven dat niet klopte. En Jezus roept Levi eruit weg met dat korte zinnetje 'volg mij'. Oftewel, 'dit hoeft het voor jou niet te blijven.' En Levi staat op en loopt uit zijn oude bestaan weg. En dit is de tweede kant van de boodschap van het christelijk geloof: 'als je vastzit - er is altijd een weg eruit'. En dat tolhuis van Levi is een beeld voor hoe wij vast kunnen zitten in iets. In iets waar we, bewust of onbewust, beland zijn. En we zitten vast en we hebben de neiging om steeds weer vast te raken – in het groot, in wat minder groot en in het klein.

In het groot. Als mensheid zitten we vast in allerlei ontwikkelingen, waarvan we niet weten hoe die te stoppen. De oorlogen die al maanden en maanden het nieuws domineren – en met alle dreiging van dien dat het zich uitbreidt. Of de stijgende zeespiegels en hoe de natuur en het weer uit balans aan het raken zijn. Of de migratieontwikkelingen – exploderende geboortecijfers in landen waar het allerminst veilig is en zomaar het aantal vluchtelingen en migranten kunnen stijgen. Of het schrijnende onrecht voor miljoenen en miljoenen mensen die kansloos in de armoede zitten. Als wereldbevolking anno 21e eeuw lijken we vastgedraaid te zitten – en de frustratie daarover kun je wereldwijd opmerken, en ook bij ons. Maar ook op minder groot niveau kun je vastgedraaid zitten. Je zit bv in een familie met dynamieken die niet gezond zijn, maar het lukt maar niet om ze te veranderen. Of je zit in een werkomgeving waar je eigenlijk niet wilt zitten, maar je bent bang om weg te gaan. Of je zit in een omgeving met zoveel prestatiedenken, of mensen met zoveel rusteloosheid, of met zoveel leegte – dat je er weg uit wilt. Maar je weet niet hoe. Omdat die dingen ook in jezelf zijn gaan zitten...

Op nog kleiner niveau, op persoonlijk niveau – ook daar kun je vast zitten. In verwachtingen, in schuld, in geheimen, in angst, in verdriet, in eenzaamheid (terwijl je misschien elke dag omringd wordt door mensen), in vermoeidheid, in gepieker, in onrecht, in een gevoel van tekortschieten, van niet-goed-genoeg zijn.

Ik weet niet of je iets herkent, maar vast wel iets. Volgens de analyse van het christelijk geloof hebben we er allemaal last van, hebben we steeds weer de neiging om onszelf en anderen vast te zetten en gaat het ons niet lukken om op eigen kracht er uit te komen. De hoopvolle boodschap van het christelijk geloof is dan dat van God uit iemand is gekomen om ons eruit te halen: Jezus Christus. Ook op die grotere niveaus. Dus hoe Jezus Levi eruit haalt, is een beeld van hoe God mensen, ergens zelfs de wereld, een weg biedt uit de problemen. En dat doet hij via Jezus – die later die wonderlijke weg van een kruisdood en een opstanding uit de dood zou gaan. Om ons te bevrijden van alles wat ons bindt, belast en benauwt.

Deze kant van het goede nieuws van het christelijk geloof zegt jou en mij en de hele wereld dus: 'Er is altijd een weg uit'. Hoopvol nieuws natuurlijk, maar als je het hoort kun je ook zomaar scepsis en twijfel voelen. 'Ja, ja – de wereld redden? Die vreselijke oorlogen de wereld uit helpen? En mensen die vast zitten in een rolstoel of die bij de oncologie liggen – die kan Jezus een uitweg bieden? Of de mensen die hun kinderen hebben verloren, mensen die stuk gaan van verdriet. Of mijn verleden dat niet meer over te doen is en ook niet is uit te wissen. Soms is er toch gewoon geen weg ergens uit?'

Dat klopt - er zijn allerlei situaties waarin er niet in het hier en nu een weg uit komt, ook niet als je je leven toevertrouwt aan Jezus Christus. Het christelijk geloof biedt geen instant-oplossing voor elk acuut probleem. Ook Jezus redde niet iedereen als door een wonder. Soms wel - als tekenen dat kwaad, ziekte, geweld en dood niet bij Gods wereld horen. Dat Hij bij machte is er wat aan te doen. Hij deed dat deels - met de belofte dat eens in het groot te zullen doen. Het grootste teken hiervan is hoe Jezus' eindigt hier op aarde. Hij komt later zelf vast te zitten. Gevangen. En daarna vastgespijkerd aan een kruis. En vervolgens opgeborgen in een graf. Dood. En toch... dat was niet het einde van het verhaal. Hij stond op uit de dood. En dat zegt heel veel, maar ook dit: de dood heeft niet het laatste woord. Zelfs daar is een weg uit mogelijk. Hier zou natuurlijk veel meer over te zeggen zijn. En de bijbel doet dat ook. En hoe de bijbel erover spreekt, laat zien dat het geen makkelijk of goedkoop 'er is altijd een weg uit' is. Het gaat er bijzonder vaak heel diep door heen - door eeuwen van slavernij, of decennia van ballingschap, of tientallen jaren van ziekte, of van jaren en jaren van kinderloosheid, of van klap-op-klap. En toch... Steeds is daar weer God. Die je het in het hier en nu al niet alleen laat uitzoeken - maar met je is en bij je blijft. En Die uiteindelijk toch een weg eruit biedt. En die God komt in Jezus Christus naar deze wereld toe om eens en voor altijd duidelijk te maken - wie je ook bent, waar je ook bent beland, wat jouw tolhuis ook is - er is een weg eruit.

Twee kanten van de zaak - 'er is altijd een weg eruit en het gaat ergens heen'. Ik zei al, ze horen bij elkaar. Al kan het heel goed zijn dat je eerst het ene ontdekt en pas later het andere. Er zijn mensen die voelen dat er meer moet zijn. En die ontdekken het leven dat Jezus biedt, waar hij over verteld heeft, dat leven dat bestaat uit liefde, gebed, vergeving, vreugde, vrijgevigheid, nederigheid, vrede en dat soort dingen meer. Die dat leven ook willen en daarom zich laten leiden door Jezus en zijn woorden. En dan vervolgens merken dat ze ook vast zitten in hun eigen verlangens, voorkeuren, vooroordelen, verdriet, fouten. En dan ontdekken ze dat ze ook ergens uitgehaald moeten worden.

En bij anderen begint het juist met het besef dat men vast zit. Het niet redt. Vastloopt. Opbrandt. Of gevoelens van falen. Of bepaalde gebrokenheid. Of belasting door het kwaad. Of een stuk hopeloosheid vanwege wat er allemaal in de wereld speelt. Of een vermoeidheid of last die niet te dragen lijkt. En dat men zo bij Jezus uitkomt - zou hij er misschien een weg uit bieden? En als ze zo los komen van de last, of de zorg of wat dan ook, dat ze dan opeens zien dat er allerlei mogelijkheden zijn om te leven, te delen, bij te dragen, met eigen mogelijkheden en onmogelijkheden iets te goeds te betekenen, richting mensen die er al zijn of mensen die men nooit had uitgekozen.

Ik weet niet of en waar het bij jou begonnen is. Ik weet zelf ook niet precies waar het mee begonnen is. Maar ik weet wel dat ik het meest dankbaar dat God het verhaal van deze wereld is ingestapt om het ten goede te laten keren. Dat God mijn verhaal is binnengestapt om het goed uit te laten komen. Iets mooiers en beters ken ik niet.

Amen.

